

Gaujas pārceltuve

■Kādreiz...

Foto: NO JĀŅA KRASTIŅA ARHĪVA

■Tagad...

Foto: MĀRIS BUHOLCS

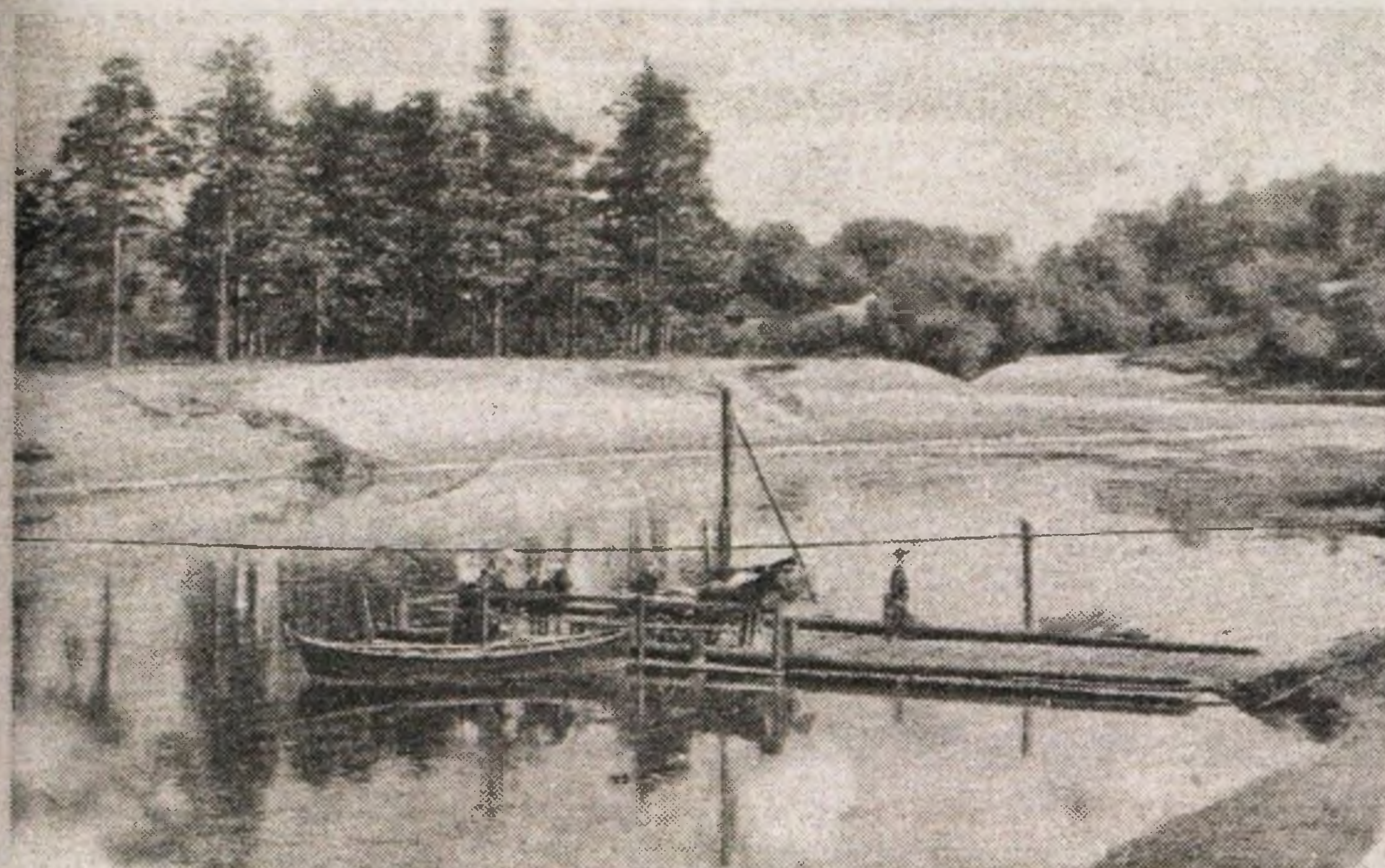
Senāk Gaujas pārceltuvi sauca arī par Raiskuma prāmi, jo tā, tāpat kā netālais krogs, piederēja pie Raiskuma muižas.

Fotogrāfs Ludvigs Borevics šo pārceltuvi iemūžinājis 19.

gadsimta beigās. Iespējams, ka tā ir pati senākā šīs vietas fotogrāfija. Tajā redzams pajūgs uz pārceltnes ar pārcēlāju priekšplānā.

Tagad te uzcelts tilts, bet atēlā redzamais namiņš Gaujas pretējā krastā saglabājies līdz mūsdienām.

Raiskuma pārceltuve

■Kādreiz.

Foto: NO JĀŅA KRASIŅA ARHĪVA

■Tagad.

Foto: MĀRIS BUHOLCS

Vecā pārceltuve pār Gauju atradās netālu no Raiskuma kroga, iepretī Gaujas (Silķu) dzirnavām. Pastkarte ar uzrakstu vācu valodā - *Livland. Raiskum Prahm bei Wenden* - ir senākais

zināmais šīs vietas attēls.

Upes pretējā krastā redzamais robs norāda vietu, kur Silķupīte ietek Gaujā. Tālumā redzamās dzirnavu ēkas jau sen kā zudušas. Daļa no senā ceļa saglabājusies līdz mūsdienām kā Dzirnavu iela.

■TOREIZ. Raiskuma pagasta kapliča, 20. gs. 30. gadi.

Foto: NO CĒSU VĒSTURES UN MĀKSLAS MUZEJA KRĀJUMA

■TAGAD.

Foto: MĀRIS BUHOLCS

Pēc barona Karla fon Fegezaka ierosmes 1880. gadā Raiskuma ezera galā iekārtota un iesvētīta kapsēta. Apkārt tai izraka grāvi,

uzcēla akmens un zemes valni. Kapsētas priekšā uzcēla kapliču ar zvanu torni. Karls fon Fegezaks mira 1888. gadā, viņu apglabāja

paša organizētajā kapsētā. Šobrīd te ir Raiskuma pagasta kapsēta. □

Vietā, kur Gauja šķir Cēsu pusi ar Raiskuma pagastu, savulaik uz upes bijušas trīs vietas, kur prāmjos pāri upei celti zirgu pajūgi. Divās no pārceltuvēm 20. gadsimta sākumā, kur kādreiz bija Siļķu prāmis un Jāņa prāmis, netālu arī mūsdienās it viegli var tikt pāri Gaujai pa tiltiem. Trešā pārceltuves vieta - Lenču prāmis, kas no Cēsu puses veda braucējus uz Pielekšu mājām un tālāk uz Lenčiem, - vairs nedarbojas, tas ir pagātnē jau pusgadsimtu.

■KĀDREIZ.

Foto: NO CĒSU VĒSTURES UN MĀKSLAS MUZEJA KRĀJUMA

■TAGAD.

Foto: MĀRIS BUHOLCS

20. gadsimta sākumā līdzās Raiskuma kapiem atradusies nespējnieku patversme. Vecākās paaudzes pārstāvji vēl atceras, cik sliktā stāvoklī tā bijusi, līdz nams atjaunots, kāds tas redzams Cēsu muzejā saglabātajā fotogrāfijā. 70. gados šajā mājā dzīvojis kapu sargs. Ēka nodegusi 80. gados. Tagad šī vieta līdzās kapiem aizaugusi ar krūmiem.

■KĀDREIZ.

Foto: NO CĒSU VĒSTURES UN MĀKSLAS MUZEJA KRĀJUMA

■TAGAD.

Foto: MĀRIS BUHOLCS

Raiskuma muižas pils celta no 1894. - 1897. gadam. Kungu māja ir eklektikas arhitektūras paraugs. Īpašu pievilcību celtnei piešķirusi vaļējā galerija pret ezeru vērstajā fasādē, ko papildinājusi ar balustrādi rotāta terase un divpusējas liektas kāpnes. No 1929. gada te bija Raiskuma Mežsaimniecības skola. 1931. gadā skolas vajadzībām uzcēla otro stāvu. Skola darbojās līdz 1957. gadam. Šobrīd ēkā ir dzīvokļi un Auciema pasta nodaļa.

■Kādreiz.

Foto: NO CĒSU VĒSTURES UN MĀKSLAS MUZEJA KRĀJUMA

■Tagad.

Foto: MĀRIS BUHOLCS

Plašajā saimniecības ēku kompleksā, kas 19. gadsimta beigās celtas apkārt Raiskuma muižai, apjoma ziņā pamanāma mūra klēts tagadējā Raiskuma pagasta centrā. Kolhozu laikos šī ēka tika izmantota kā noliktava. Šobrīd ēka ir privātpašums.

■KĀDREIZ. 1937. gads, A.Rozīša foto.

Foto: NO CĒSU VĒSTURES UN MĀKSLAS MUZEJA KRĀJUMA

■TAGAD.

Foto: MĀRIS BUHOLCS

Raiskuma mežsaimniecības skola

■Kādreiz.

Foto: NO JĀŅA KRASIŅA ARHĪVA

■Tagad.

Foto: MĀRIS BUHOLCS

Pēc Pirmā pasaules kara Raiskuma muižu pārbūvēja. Te izvietojās mežsaimniecības skola, jo lielais parks ar dažādu sugu kokiem un plašie apkārtnes meži bija laba mācību bāze. Ēkas fasādi rotāja Latvijas valsts ģerbonis un uzraksts - Raiskuma

mežsaimniecības skola.

Te vienlaikus mācījās 50 audzēkņi. Visi skolu beigušie tika nodrošināti ar interesantu darbu valsts meža dienestā.

1957.gadā šajā ēkā sāka darboties Raiskuma sanatorijas internātskola. Patlaban tā ir dzīvojamā māja.

Pārgaujas novada Raiskuma pagasta pārvaldes namā, kas atrodas pašā Raiskuma centrā, agrāk darbojusies Raiskuma pagasta padome, ciema padome, pirmās neatkarības laikā - Raiskuma valde un tiesa. Kā stāstījuši veci ļaudis, sākotnēji te bijusi muižas kūts.

■KĀDREIZ.

Foto: NO CĒSU VĒSTURES UN MĀKSLAS MUZEJA KRĀJUMA

■TAGAD.

Foto: MĀRIS BUHOLCS

DRUVA NR.47 (2016, 24.MARTS), 5.LPP.

Straupe ir viena Latvijas apdzīvotām vietām laukos, kur viens no namiem atrodams adresē "Skolotāju māja". Skolotāju mājai Straupē ir jau gadu desmitiem sena vēsture. Muzejā Cēsīs krājumā ir foto no 1958. gada, kad šis nams nesen kā piedzīvojis remontu. Laiki plūduši, mainījušies namā dzīvotāji, bet desmit dzīvokļu nams netālu no Straupes draudzes nama un arī pamatskolas turpina kalpot kā skolotāju māja.

■KĀDREIZ.

Foto: NO CĒSU VĒSTURES UN MĀKSLAS MUZEJA KRĀJUMA

■TAGAD.

Foto: MARTA MARTINSONE-KAŠA

DRUVA NR.43 (2017, 17.MARTS), 5.LPP.

1931. gada 8. novembrī notika vērienīgi rīkoti svētki, kuros no Straupes pa toreizējo lielceļu uz Plāci devās karogots pagasta ļaužu gājiens. Tas devās uz pieminekli, veltītu Ziemeļlatvijas atbrīvotājiem 1919. gadā. Tēlnieka Teodora Zaļkalna veidotā pieminekļa atklāšanā bija celti goda vārti, atklāšanā piedalījās Valsts prezidents Alberts Kviesis, notika aizsargu vienības parāde, skolēnu un aizsargu goda sardzes, dziedāja koris.

■Kādreiz.

Foto: no Straupes pamatskolas arhīva

■Tagad.

Foto: MĀRIS BUHOLCS

Skats uz Mazstraupes pili Straupē. Foto uzņemts laikā no 1908. līdz 1911. gadam, kad te atradās Straupes draudzes skola. Cēsu Vēstures un mākslas muzejā foto kopš 1977. gada, tas nācis no B.Grabes, draudzes skolas kādreizējās audzēknes, albuma.

Arī šobrīd Mazstraupes pili darbojas mācību iestāde - Straupes pamatskola.

■Kādreiz.

Foto: NO CĒSU VĒSTURES UN MĀKSLAS MUZEJA KRĀJUMA

■Tagad.

Foto: AIVIS RIEKSTIŅŠ